

УДК 621.002:658.56

Жадан М.І.,
к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування,
Бараннік А.В.,
Запорізький національний технічний університет

ОБЛІКОВО-ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ЗОБОВ'ЯЗАННЯМИ ЗА ЛОМБАРДНИМИ ОПЕРАЦІЯМИ

Постановка проблеми. Фінансово-економічна криза, яка останнім часом спостерігається в Україні, стала своєрідним імпульсом розвитку ломбардів. Справжній ломбардний бум, що охопив Україну, пояснюється і відносно низьким порогом входження на ринок, досить високою рентабельністю і помірним рівнем ризиків.

Ломбардне кредитування кардинально відрізняється від роздрібних позик інших учасників фінансового ринку. В порівнянні з банками та кредитними спілками, ломбарди дають у борг менші суми на менші терміни під більш високі процентні ставки. До того ж, на відміну від банків і кредитних спілок, ломбарди не вимагають підтвердження позичальниками платоспроможності, не вивчають їх кредитні історії і не вимагають поручительства. Головне - наявність цінностей, які можуть виступати як ліквідна застава. Ломбарди мають право брати для забезпечення за кредитом будь-яке майно або майнові права. Позики видаються під заставу дорогоцінних металів, каміння та виробів з них, побутової техніки, автомобілів, нерухомості, антикваріату, творів мистецтва, наручних годинників і мобільних телефонів від елітних виробників. Сума кредиту, в залежності від виду активу та його ліквідності, може становити до 90% оцінної вартості [1].

Проте досить часто позики своєчасно не повертаються позичальнику. У забезпеченні їх погашення важливо вчасно прийняти управлінське рішення, підґрунтям якого має стати сформоване належним чином обліково-інформаційне забезпечення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та практичні аспекти формування обліково-інформаційного забезпечення процесу управління зобов'язаннями за ломбардними операціями розглядаються в наукових дослідженнях багатьох зарубіжних та вітчизняних вчених, таких як: Ф. Ф. Бутинець, Т. В. Давидюк, Г. Г. Кірейцев, М. О. Кучер, С. Ф. Козлова, Н. М. Легенчук, В. Я. Малюга, Я. В. Соколов та ін. Дослідження названих науковців спрямовані переважно на висвітленні теоретичних засад функціонування ломбардів в Україні. Проте питання формування належного обліково-інформаційного забезпечення процесу управління зобов'язаннями за ломбардними операціями до тепер залишаються недостатньо вивченими, а тому питання облікового відображення ломбардних операцій набуває все більшої актуальності.

Постановка завдання. Мета статті полягає в розробці пропозицій щодо удосконалення обліково-інформаційного забезпечення процесу управління борговими зобов'язаннями за ломбардними операціями з метою посилення контролю за забезпеченням погашення боргових зобов'язань позичальників і упередження виникнення кредитних ризиків та послаблення фінансової міцності ломбардних установ.

Виклад основного матеріалу дослідження. Згідно ст. 378 ЦКУ ломбардна діяльність визначена як діяльність з надання на власний ризик фінансових послуг (фінансових кредитів) фізичним особам за рахунок власних або залучених коштів, під заставу майна на визначений строк і під процент, визначений договором. Положення про порядок надання фінансових послуг ломбардами, затверджене Розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 26.04.2005 р. за № 3981 (далі – Положення 3981), передбачає і можливість надання ломбардами супутніх послуг, під якими слід розуміти послуги, які є передумовою надання фінансового кредиту або впливають з його надання [9]. Отже, послуги, які надаються ломбардами умовно поділяються на фінансові та супутні (рис. 1).

Юридична суть фінансових послуг ломбарду полягає в тому, що за договором позики одна сторона (позикодавець) надає другій стороні (позичальникові) кошти під заставу [11, ст. 1046].

Проаналізувавши трактування поняття «застави», подані у Цивільному [11, ст. 572], Податковому [8, пп. 14.1.155 п. 14.1 ст. 14] та Кримінальному процесуальному [5, ст. 182] кодексах України, а також Законі України «Про заставу» [10, ст. 1], приходимо до висновку, що змістовне наповнення даного поняття є аналогічним. Відмінності наявні лише в контексті суб'єктів, які виступають у ролі заставодавця та заставодержателя, а також у порядку здійснення задоволення вимог заставодержателя у разі невиконання заставодавцем взятого на себе зобов'язання (останнє, безпосередньо, стосується ЦКУ та Закону України «Про заставу») [2, с. 12]. Отже, в ломбардній

діяльності під заставою слід розуміти спосіб забезпечення виконання зобов'язань позичальником перед ломбардом.

Рис. 1. Послуги ломбардів

Джерело: [9]

Предметом застави може бути будь-яке майно (зокрема річ, цінні папери, майнові права), що може бути відчужене заставодавцем і на яке може бути звернене стягнення.

Право застави виникає з моменту укладення договору застави.

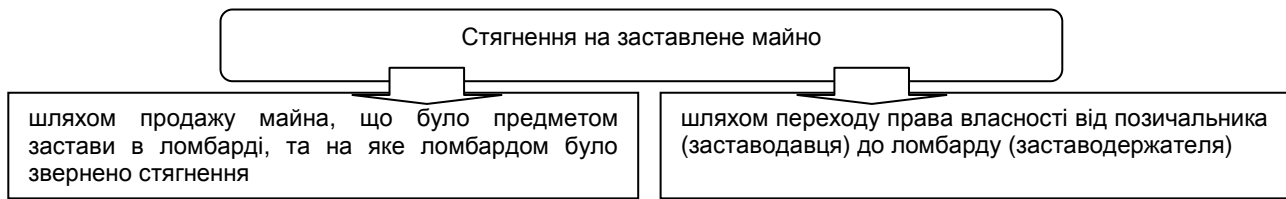
Оцінка предмета застави здійснюється заставодавцем разом із заставодержателем відповідно до звичайних цін, що склалися на момент виникнення права застави, якщо інший порядок оцінки предмета застави не встановлено договором або законом. Загальною вимогою до розміру застави за ломбардною операцією є перевищення оцінювальної вартості майна, переданого в заставу, порівняно зі сумою основного боргу та відсотків за ним з урахуванням обсягу можливих витрат на реалізацію застави у разі невиконання позичальником своїх зобов'язань [6].

Під заставу ломбардом надаються позики на термін від трьох до тридцяти днів або не більше трьох місяців. При бажанні клієнт може переукласти договір позики на новий термін, сплативши відсотки за минулий період.

В окремих випадках допускається затримка незатребуваності предмета застави на термін до десяти днів. При викупі клієнтом цього майна відсотки нараховуються за кожний день прострочення. При неможливості клієнтом викупити закладене майно протягом додаткових десятих днів, за заявою клієнта касир – приймальник (оцінювач) може пролонгувати утримання закладеного майна на певний термін, зазначений у заяві клієнта (заява оформляється в письмовому виді), але не більше одного місяця. За користування послугою встановлюється плата, що обумовлена у договорі позики, від суми, виданої заставникові. Взаєморозрахунок проводиться в день повернення отриманої суми [3, с. 121].

У випадку, якщо позичальник не виконує взятє на себе зобов'язання, ломбард має право задовольнити свої вимоги за рахунок заставленого майна. Так, ст. 589 ЦКУ визначено, що у разі невиконання зобов'язання, забезпеченого заставою, заставодержатель набуває право звернення стягнення на предмет застави. За рахунок предмета застави заставодержатель має право задовольнити в повному обсязі свою вимогу, що визначена на момент фактичного задоволення, включаючи сплату відсотків, неустойки, відшкодування збитків, завданих порушенням зобов'язання, необхідних витрат на утримання заставленого майна, а також витрат, понесених у зв'язку із пред'явленням вимоги, якщо інше не встановлено договором [11].

Тож, у разі невиконання позичальником (заставаодавцем) своїх зобов'язань ломбард має право здійснити стягнення на заставлене майно у порядку, встановленому законом (рис. 2):

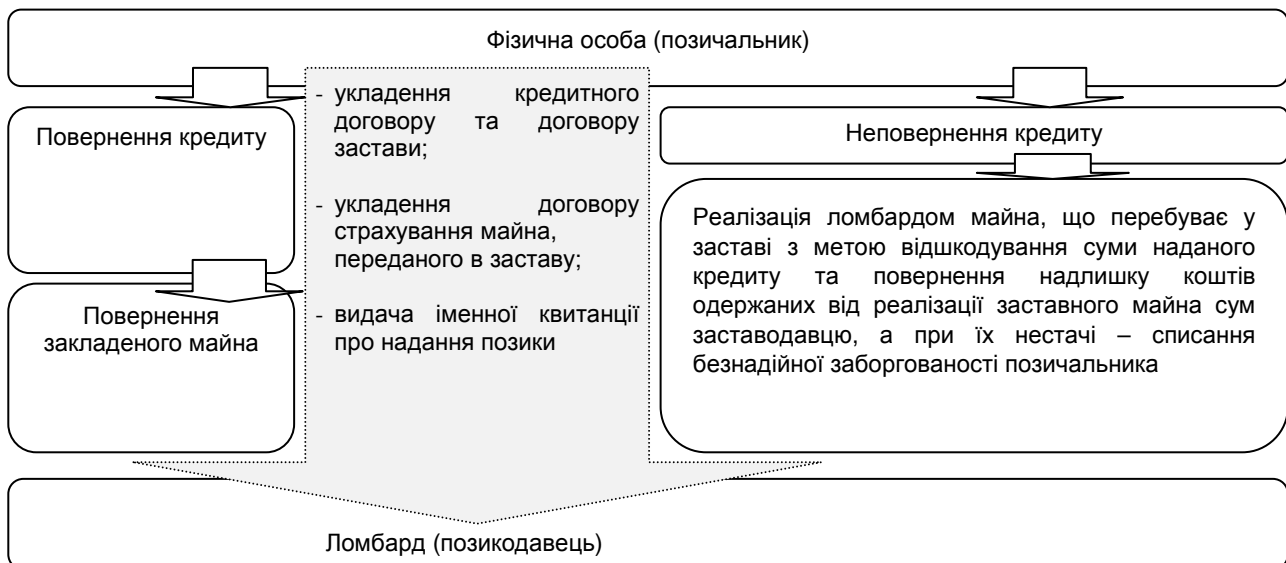

Рис. 2. Стягнення на заставлене майно

Джерело: [11]

У разі стягнення боргових зобов'язань позичальника шляхом продажу майна, що перебувало в заставі, із суми виторгу вираховується винагорода ломбарду у вигляді відсотків від суми позики, плата за зберігання та інші платежі, які належить ломбардові. Розмір та порядок отримання відсотків встановлюють договором. Якщо у договорі не встановлено розмір відсотків або порядок їх сплати, то розмір відсотків визначається на рівні облікової ставки Національного банку України, а порядок сплати - щомісяця до дня повернення кредиту позичальником. Щодо зберігання речей у ломбарді, то, відповідно до ст. 967 ЦКУ, при прийнятті від фізичної особи на зберігання речей договір оформляють видачею іменної квитанції. При цьому ціна речі, переданої в заставу, визначається за домовленістю сторін. Слід акцентувати увагу, що ломбард зобов'язаний застрахувати на користь позичальника (заставаодавця) за свій рахунок речі, прийняті на зберігання, виходячи з повної суми їх оцінки.

Якщо при реалізації предмета застави виручена грошова сума перевищує розмір забезпечених цією заставою вимог ломбарда, різниця повертається позичальнику (заставаодавцю) (ст. 25 Закону № 2654-XII) [10]. Якщо ж після реалізації майна виявляється, що виручки недостатньо для покриття заборгованості позичальника, то сума заборгованості позичальника списується як безнадійна. Отже, схема забезпечення погашення зобов'язань за ломбардними операціями з надання фінансових послуг набуває наступного вигляду (рис. 3).

Рис. 3. Порядок здійснення ломбардних операцій з надання фінансових послуг

Джерело: доповнено [2]

Оскільки застава є забезпеченням погашення зобов'язань позичальника за ломбардними операціями, то у сфері бухгалтерського обліку застава відображається у складі гарантій та забезпечень. Облік застави здійснюється за вартістю, вказаною у договорі застави та супровідній документації, що стосується предмета застави. При цьому вартість активів, переданих у заставу ломбарду відображаються лише на позабалансових рахунках. Ці особливості бухгалтерського обліку застави визначені Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань № 291 від 30.11.1999 року [4] та Методичними рекомендаціями щодо ведення бухгалтерського обліку ломбардами, затвердженими наказом Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг від 07.05.04 року за № 531 (далі Методичні рекомендації № 531) [7] (табл. 1).

Таблиця 1

Рекомендовані позабалансові рахунки та субрахунки для відображення господарських операцій, пов'язаних з наданням ломбардами фінансових послуг

Синтетичні рахунки (рахунки першого порядку)		Субрахунки (рахунки другого порядку)		Субрахунки (рахунки третього та четвертого порядків)	
Код	Назва	Код	Назва	Код	Назва
06	Гарантії та забезпечення отримані	06.1	Майно, отримане у заставу		
02	Активи на відповідальному зберіганні	023	Матеріальні цінності на відповідальному зберіганні		
		025	Матеріальні цінності довірителя		

Джерело: [7]

Заставлене майно та його рух обліковується на позабалансовому рахунку 06 «Гарантії та забезпечення отримані», на якому відкривається субрахунок 06.1 «Майно, отримане у заставу». Збільшення залишку за субрахунком 06.1 виникає при отриманні майна у заставу, зменшення - при його списанні внаслідок погашення дебіторської заборгованості за наданими фінансовими кредитами, у забезпечення яких майно було надано, або відповідно до Закону України «Про заставу».

Проте, оскільки Положення № 3981 передбачає можливість надання ломбардами і супутніх послуг, а саме послуг з продажу за дорученням клієнта заставленого у ломбарді майна, то вважаємо за доцільне рахунок 06 «Гарантії та забезпечення отримані» доповнити субрахунком 06.2 «Майно, передане на продаж за дорученням клієнта» та внести відповідні доповнення до Методичних рекомендацій № 531 (табл. 2).

Таблиця 2

Запропоновані позабалансові рахунки та субрахунки для відображення господарських операцій, пов'язаних з наданням ломбардами фінансових послуг

Синтетичні рахунки (рахунки першого порядку)		Субрахунки (рахунки другого порядку)		Субрахунки (рахунки третього та четвертого порядків)	
Код	Назва	Код	Назва	Код	Назва
06	Гарантії та забезпечення отримані	06.1	Майно, отримане у заставу		
		06.2	Майно, передане на продаж за дорученням клієнта		

Джерело: доповнено [7]

Оскільки майно, що передається в заставу та умови його передачі під забезпечення погашення отриманих кредитів є досить різноманітним, то вважаємо, що аналітичний облік на рахунок 06 «Гарантії та забезпечення отримані» має вестись у розрізі класифікації гарантій та забезпечень за наступними ознаками:

- за метою передачі майна ломбарду: на зберігання чи на продаж за дорученням клієнта заставленого у ломбарді майна;
- за видами застави: антикваріат, ювелірні вироби з дорогоцінних металів, дорогоцінне і напівдорогоцінне каміння, цінні папери тощо;
- за місцем перебування майна: на зберіганні чи в продажу;
- за договорами кредитування.

Тобто схема побудови аналітичного обліку застави за ломбардними операціями має набувати наступного вигляду (рис. 4).

Аналітичні розрізи

XXXX X.X.X X.X X 06

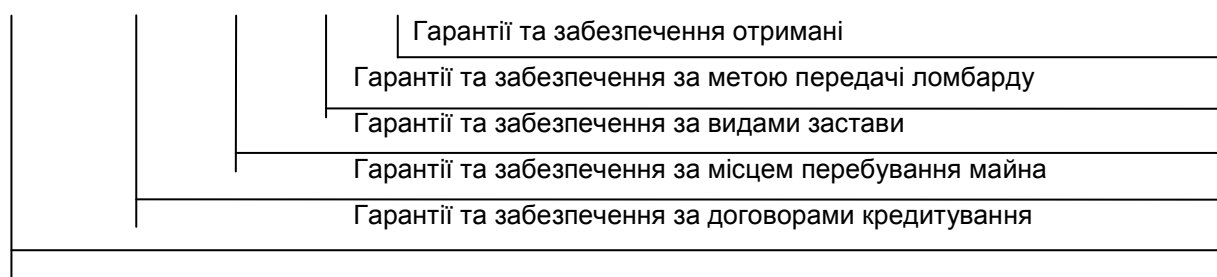

Рис. 4. Аналітичний облік гарантій та забезпечень ломбардних кредитів

Джерело: власна розробка

Запровадження у практиці ломбардних установ поданих пропозицій сприятиме створенню належного обліково-інформаційного забезпечення для прийняття управлінських рішень щодо ефективного управління забезпеченням погашення зобов'язань позичальників за ломбардними операціями та дозволить здійснювати моніторинг майбутніх потоків грошових коштів від операцій з клієнтами з метою упередження виникнення кредитних ризиків та забезпечення фінансової стійкості ломбардів.

Висновки з проведеного дослідження. За результатами дослідження приходимо до висновку, що активізація розвитку ломбардів потребує на здійснення пошуку шляхів упередження виникнення кредитних ризиків і підвищення рівня оперативності та ефективності процесу управління забезпеченням погашення зобов'язань позичальників за ломбардними операціями.

Оперативність та ефективність процесу управління зобов'язаннями за ломбардними операціями в значній мірі залежать від стану обліково-інформаційного забезпечення, а отже, з метою удосконалення облікового відображення операцій із заставою запропоновано рахунок 06 «Гарантії та забезпечення отримані» доповнити субрахунком 06.2 «Майно, передане на продаж за дорученням клієнта» та внести відповідні доповнення до Методичних рекомендацій № 531, що дозволить виокремити в обліку супутні операції ломбардів, а саме операції з продажу за дорученням клієнта заставленого у ломбарді майна, та посилити контроль за забезпеченням погашення боргових зобов'язань позичальників, попередивши таким чином виникнення кредитних ризиків та послаблення фінансової міцності ломбардних установ.

Бібліографічний список

1. Бабенко М. Застава – гроші - застава: український «бум» ломбардного кредитування / М. Бабенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.bankchart.com.ua/.../zastava_groshi_zastava_ukrayins.
2. Вигівська І.М. Економіко-правова сутність застави як об'єкта бухгалтерського обліку / І.М. Вигівська, О.С. Грицак // Вісник ЖТУ. - 2014. – № 2. – С. 11-14.
3. Внукова Н.М. Фінансові аспекти ломбардної діяльності / Н.М. Внукова. – Харків : ТО Ексклюзив, 2013. – 150 с.
4. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань від 30.11.1999 р. № 291 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.
5. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
6. Методика формування небанківськими фінансовими установами резерву для покриття ризиків неповернення основного боргу за кредитами, затверджена розпорядженням Держфінпослуг України від 04.06.2004 р. № 912 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0782-04>.
7. Методичні рекомендації щодо ведення бухгалтерського обліку ломбардами, затвердженими наказом Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг від 07.05.04 року за № 531 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FIN8990.html.
8. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page?text=%E7%E0%F1%F2%E0%E2%E0>.
9. Положення про порядок надання фінансових послуг ломбардами, затверджене Розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 26.04.2005 р. за № 3981 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0565-05>
10. Про застава : Закон України від 02.10.1992 р. № 2654-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2654-12>.
11. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon1.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

References

1. Babenko, M. "Pledge - money - pledge: Ukrainian "boom" Lombard loans", available at: http://www.bankchart.com.ua/.../zastava_groshi_zastava_ukrayins (access date September 26, 2016).
2. Vyhivska, I.M. and Hrytsak, O.S. (2014), "Economic and legal nature of the pledge as an object accounting", *Visnyk ZhTU*, no. 2, pp. 11-14.
3. Vnuкова, N.M. (2013), *Finansovi aspekty lombardnoi diialnosti* [Financial aspects of lombard activity], TO Eksklyuzyv, Kharkiv, Ukraine, 150 p.
4. *Instruktsiia pro zastosuvannia Planu rakhunkiv bukhalterskoho obliku aktyviv, kapitalu, zoboviazan* [Instruction on the application of the Plan of Accounts for assets, capital, liabilities dated 30.11.1999 no. 291], available at: <http://www.zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99> (access date September 26, 2016).

5. Verkhovna rada Ukrainy (2012), *Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy* [Criminal Procedure Code of Ukraine dated 13.04.2012 no. 4651-VI], available at: <http://www.zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (access date September 26, 2016).

6. *Metodyka formuvannia nebankivskymy finansovymy ustanovamy rezervu dlia pokryttia ryzykiv nepovernennia osnovnoho borhu za kredytyamy* [Methods of forming non-bank financial institutions reserve to cover the risk of default of principal on loans], *Rozporiadzhennia Derzhfinposluh Ukrainy* dated 04.06.2004 no. 912, available at: <http://www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0782-04> (access date September 27, 2016).

7. *Metodychni rekomendatsii shchodo vedennia bukhhalterskoho obliku lombardamy* [Methodical recommendations for accounting pawnshops], *Nakaz Derzhavnoi komisii z rehuliuвання rynkiv finansovykh posluh* dated 07.05.2004 no. 531, available at: http://www.search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FIN8990.html (access date September 28, 2016).

8. Verkhovna rada Ukrainy (2010), *Podatkovi kodeks Ukrainy* [Tax Code of Ukraine dated 02.12.2010 no. 2755-VI], available at: <http://www.zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page?text=%E7%E0%F1%F2%E0%E2%E0> (access date September 28, 2016).

9. *Polozhennia pro poriadok nadannia finansovykh posluh lombardamy* [Regulation on the procedure of providing financial services pawnshops], *Rozporiadzhennia Derzhavnoi komisii z rehuliuвання rynkiv finansovykh posluh* dated 26.04.2005 no. 3981, available at: <http://www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0565-05> (access date September 27, 2016).

10. Verkhovna rada Ukrainy (1992), *Pro zastavu* [On Pledge], *Zakon Ukrainy* dated 02.10.1992, available at: <http://www.zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2654-12> (access date September 28, 2016).

11. Verkhovna rada Ukrainy (2003), *Tsyvilnyi kodeks Ukrainy* [The Civil Code of Ukraine dated 16.01.2003], available at: <http://www.zakon1.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (access date September 28, 2016).

Жадан М.І., Бараннік А.В. ОБЛІКОВО-ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ЗОБОВ'ЯЗАННЯМИ ЗА ЛОМБАРДНИМИ ОПЕРАЦІЯМИ

Мета полягає в розробці пропозицій щодо удосконалення обліково-інформаційного забезпечення процесу управління борговими зобов'язаннями за ломбардними операціями з метою посилення контролю за забезпеченням погашення боргових зобов'язань позичальників і упередження виникнення кредитних ризиків та послаблення фінансової міцності ломбардних установ.

Методика дослідження. В процесі дослідження використано наступні методи: теоретичного узагальнення та порівняння - при розробці методики організації аналітичного обліку застави як різновиду забезпечення погашення боргових зобов'язань позичальників за ломбардними операціями; логічний метод, індукції та дедукції, групування та узагальнення - при доведенні змісту поняття «застава»; монографічний - при здійсненні аналізу результатів дослідження і публікацій.

Результати. Вивчено і проаналізовано особливості формування обліково-інформаційного забезпечення процесу управління борговими зобов'язаннями позичальників за ломбардними операціями. Розроблено практичні рекомендації щодо удосконалення аналітичного обліку операцій з майном, переданим в заставу.

Наукова новизна. Удосконалено аналітичний облік операцій з майном, переданим в заставу, що забезпечить своєчасне реагування керівництва ломбарду на неспроможність позичальника сплатити боргові зобов'язання і вжиття заходів по упередженню виникнення кредитних ризиків та послаблення фінансової міцності ломбардної установи.

Практична значущість. Запровадження на практиці поданих пропозицій щодо удосконалення аналітичного обліку операцій з майном, переданим в заставу, сприятиме створенню належного обліково-інформаційного забезпечення для прийняття управлінських рішень щодо ефективного управління забезпеченням погашення зобов'язань позичальників за ломбардними операціями та дозволить здійснювати моніторинг майбутніх потоків грошових коштів від операцій з клієнтами з метою упередження виникнення кредитних ризиків та забезпечення фінансової стійкості ломбардів.

Ключові слова: гарантії, забезпечення, застава, кредит, ломбардні операції, фінансові послуги ломбардів, супутні послуги ломбардів.

Zhadan M.I., Barannik A.V. ACCOUNTING-INFORMATION SUPPORT THE PROCESS OF MANAGEMENT OF OBLIGATIONS FOR PAWN OPERATIONS

Purpose is to develop proposals to improve accounting and information support of the management of collateral debt obligations for transactions to strengthen supervision to ensure repayment of the debt of borrowers and prevent credit risks and weakening financial strength pawn institutions.

Methodology of research. The study used the following methods: theoretical generalization and comparison - the development of analytical accounting methods as a form of collateral to ensure repayment of debt for borrowers collateral operations; logical method of induction and deduction, grouping and summarizing - the proof of what constitutes "pledge"; monographic - when assessing the results of research and publications.

Findings. Studied and analyzed the features of formation of accounting and information support of the management of debt borrowers collateral transactions. Practical recommendations for the improvement of analytical accounting for property transferred as collateral.

Originality. Improved analytical accounting operations with property pledged that provide timely response management pawnshop the failure of the borrower to pay the debt and take measures to bias credit risks and weakening financial strength pawn facility.

Practical value. The practical implementation of the submitted proposals to improve analytical accounting for property transferred as pledge, will help create the proper accounting and information support for management decisions regarding the efficient management of collateral for repayment obligations of borrowers and collateral transactions will monitor future cash flows from operations with clients to prevent credit risks and ensure financial stability pawnshops.

Key words: warranty, maintenance, pledge, credit, pawn transactions, financial services of pawn shops, pawnshops related services.

Жадан Н.И., Баранник А.В. УЧЕТНО-ИНФОРМАЦИОННОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ ПРОЦЕССА УПРАВЛЕНИЯ ОБЯЗАТЕЛЬСТВАМИ ПО ЛОМБАРДНЫМ ОПЕРАЦИЯМ

Цель состоит в разработке предложений по усовершенствованию учетно-информационного обеспечения процесса управления долговыми обязательствами по ломбардным операциям с целью усиления контроля за обеспечением погашения долговых обязательств заемщиков и предупреждения возникновения кредитных рисков, а также ослабления финансовой прочности ломбардных учреждений.

Методика исследования. В процессе исследования использованы следующие методы: теоретического обобщения и сравнения - при разработке методики организации аналитического учета залога как разновидности обеспечения погашения долговых обязательств заемщиков по ломбардным операциям; логический метод, индукции и дедукции, группировки и обобщения - при доведении содержания понятия «залог»; монографический - при осуществлении анализа результатов исследования и публикаций.

Результаты. Изучены и проанализированы особенности формирования учетно-информационного обеспечения процесса управления долговыми обязательствами заемщиков по ломбардным операциям. Разработаны практические рекомендации по усовершенствованию аналитического учета операций с имуществом, переданным в залог.

Научная новизна. Усовершенствован аналитический учет операций с имуществом, переданным в залог, что обеспечит своевременное реагирование руководства ломбарда на неплатежеспособность заемщика и принятия мер по предупреждению возникновения кредитных рисков и ослаблению финансовой прочности ломбардного учреждения.

Практическая значимость. Внедрение на практике предложений по усовершенствованию аналитического учета операций с имуществом, переданным в залог, будет способствовать созданию надлежащего учетно-информационного обеспечения для принятия управленческих решений относительно эффективного управления обеспечением погашения обязательств заемщиков по ломбардным операциям и позволит осуществлять мониторинг будущих потоков денежных средств от операций с клиентами с целью предупреждения возникновения кредитных рисков и обеспечения финансовой устойчивости ломбардов.

Ключевые слова: гарантии, обеспечение, залог, кредит, ломбардные операции, финансовые услуги ломбардов, сопутствующие услуги ломбардов.